

УДК 373.31

**ВЫКАРЫСТАННЕ ІНТЭРАКТЫЎНАГА МЕТАДУ «ТВОРЧЫЯ
КРЫЖАВАНЫЯ КАМАНДЫ» ПРЫ ВЫВУЧЭННЕ КАЗАК:
УРОКІ ЛІТАРАТУРНАГА ЧЫТАННЯ**

Мурашка Наталля Уладзіміраўна

Аспірант БДПУ імя М.Танка,
настаўнік пачатковых класаў ДУА «Сярэдняя школа № 196 г. Мінска»
Мінск, Рэспубліка Беларусь

Шылава Алена Савельеўна

Інстытут павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі
БДПУ імя М. Танка,
кандыдат педагагічных навук, дацэнт
Мінск, Рэспубліка Беларусь

***Анатацыя:** праблема фарміравання маўленча-камунікатыўнай кампетэнцыі ў навучэнцаў I–IV класаў на I ступені агульнай сярэдняй адукацыі выклікае неабходнасць разумення яе сутнасці для пошуку і ўкаранення новых падыходаў, якія б спрыялі эфектыўнаму засваенню ведаў і забяспечвалі дасягненне загадзя спраектаваных вынікаў на аснове ўзаемадзеяння суб'ектаў дзейнасці.*

***Ключавыя словы:** маўленча-камунікатыўная кампетэнцыя, інтэрактыўны метады «Творчыя перакрываваемыя каманды».*

Асноўнымі задачамі настаўніка пры фарміраванні маўленча-камунікатыўнай кампетэнцыі на ўроках літаратурнага чытання з'яўляюцца: развіццё вобразнага ўяўлення, маўленчай актыўнасці, здольнасці да літаратурнай творчасці на падставе ўспрынятых твораў мастацкай літаратуры, а таксама фарміраванне агульнанавучэбных уменняў працы з тэкставай інфармацыяй розных відаў [1, с. 17].

Для вырашэння гэтых задач падыходзяць фальклорныя творы, вывучэнне якіх ў тандэме з інтэрактыўнымі метадамі на ўроках літаратурнага чытання можа дапамагчы настаўнікам пачатковых класаў дасягнуць высокіх вынікаў у фарміраванні маўленча-камунікатыўнай кампетэнцыі ў навучэнцаў на I ступені агульнай сярэдняй адукацыі.

Разгледзім прыклад рэалізацыі інтэрактыўнага метаду «Творчыя перакрываваемыя каманды» на ўроках літаратурнага чытання пры вывучэнні беларускіх народных казак ў II класе агульнаадукацыйных школ з рускай мовай выхавання і навучання.

Інтэрактыўны метады «Творчыя перакрываваемыя каманды» [2], у літаратуры часцей называюць «Скрыжаваныя групы» [3], які мы адаптавалі для прымянення з вучнямі пачатковых класаў.

Мэта правядзення гэтага метаду заключаецца ў:

- абагульненні і сістэматызацыі ведаў па раздзеле праграмы;
- правярцы засваення ведаў;
- навучанні вучняў прыёмам самааналізу, супастаўлення, параўнання;
- фармаванні навыкаў групавога ўзаемадзеяння;
- развіцці творчых здольнасцей кожнага вучня;
- выхаванні сумленнасці, справядлівасці, узаемадапамогі.

Пакажам тэхналогію рэалізацыі гэтага метаду на ўроку абагульнення і сістэматызацыі ведаў у другім класе пасля вывучэння раздзела праграмы «Сустрэча з казкай» [4].

Для правядзення гэтага метаду настаўніку неабходна падрыхтаваць спецыяльнае абсталяванне і класнае памяшканне.

Абсталяванне: рознакаляровыя стыкеры: чырвоныя, жоўтыя, зялёныя, сінія; карткі з нумарам і назвай тэмы (№ 1. «Лісіца і гусак»; № 2. «Хітры вол»; № 3. «Каза-манюка»; № 4. «Муха-пяюха»); папера фармат А3 для стварэння калажэй; фламастэры, каляровая алоўкі, клей, размалёўкі з выявамі галоўных герояў.

Для рэалізацыі гэтага метада неабходна загадзя падрыхтаваць клас: раставіць чатыры пары сталоў ў розных частках класа, каб групы навучэнцаў не перашкаджалі адна адной падчас працы. Кожнаму сталу прысвойваецца нумар і назва тэмы. На кожны стол раскладваюцца ўсе неабходныя матэрыялы.

Першы этап: падрыхтоўчы.

1) Настаўнік паведамляе навучэнцам, што сёння на ўроку яны будуць правяраць адзін у аднаго веды па раздзеле праграмы «Сустрэча з казкай», фіксуе спіс з тэм на дошцы або на слайдзе пад вызначаным нумарам:

№ 1. «Лісіца і гусак».

№ 2. «Хітры вол».

№ 3. «Каза-манюка».

№ 4. «Муха-пяюха».

Навучэнцы класа дзеляцца на чатыры каманды пры дапамозе каляровых стыкераў: чырвоных, жоўтых, зялёных, сініх, якія раскладзены на стале настаўніка. Кожны з іх бярэ сабе ў рукі стыкер таго колеру, які яму падабаецца. Кожная каманда рассаджваецца за свой стол і выбірае капітана.

2) Настаўнік праводзіць «Размінку». Для гэтага ён загадзя рыхтуе заданні, якія будзе задаваць усім камандам. Размінку праводзіцца наступным чынам:

- Удзельнікі кожнай каманды сумесна абмяркоўваюць заданне, знаходзяць правільны адказ.

- Капітаны каманд запісваюць іх на выдзеленым настаўнікам стыкеры вызначанага колеру, які адпавядае колеру, абранаму ўсімі ўдзельнікамі дадзенай каманды, і перадаюць іх настаўніку.

Адзін вучань, якога выклікаў настаўнік, зачытвае запісаныя адказы па чарзе: спачатку адказы на першае заданне, якія падрыхтавалі ўдзельнікі ўсіх каманд, затым адказы – на другое заданне і г.д., а другі вучань – фіксуе знакам «+» правільныя адказы на пытанні, знакам «-» – памылковыя адказы ў табліцы (табліца 1) на дошцы, загадзя падрыхтаванай настаўнікам.

Табліца 1. – Табліца адказаў вучняў

№№ каманды	Заданне 1	Заданне 2	Заданне 3	Заданне 4	Колькасць правільных адказаў
1.					
2.					
3.					
4.					

- Знаходзяць каманду-пераможца, удзельнікі якой далі большую колькасць правільных адказаў.

Заданні для размінкі.

Настаўнік. Кожная каманда павінна адгадаць, урывак з якой казкі я буду вам чытаць? (У дужках дадзены правільныя адказы.)

• «... Доўга шукалі. Нарэшце прыходзяць на балота цэлаю чарадою. Глядзяць, а там ўжо стог сена стаіць і Вала не відаць. ...» [4, с. 118]. (Хітры вол.)

• «... Едуць яны дарогаю, едуць шырокаю – сядзіць на галінцы вавёрка:

- Добры дзень, панове! Як вас зваць-велічаць? ...» [4, с. 128]. (Муха-пяюха.)
- «... Цэлы дзень пасвіў па бары, па дубраўцы, па траўцы, па мураўцы. Увечары вярнуўся дахаты, пераапануўся, сеў на прызбе і чакае Казу з пашы. ...» [3, с. 122]. (Казаманюка.)

- «... Танцуй сабе, а з'есці я цябе ешчэ паспею. ...» [4, с. 115]. (Лісіца і Гусак.)

3) Настаўнік прапануе капітанам выцягнуць карткі, на якіх запісаны нумары і тэмы.

Другі этап: творчая праца ў камандзе.

Кожная каманда па сваіх тэмах атрымлівае заданні (мэтазгодна наступнае заданне прапановуецца навучэнцам пасля таго, як яны выканаюць папярэдняе і прадэманструюць астатнім камандам вынікі сваёй працы):

- паўтарыць змест казкі, назваць галоўных герояў;
- прыдумаць казцы новую назву;
- падрыхтаваць з дапамогай размалёвак калаж па сваёй казцы і прэзентаваць яго сваім сябрам;

- выкарыстоўваючы гульню «Мы не скажам, а пакажам», выбраць адзін з найважнейшых фрагментаў твора, патрэніравацца і без слоў яго прадэманстраваць, а ўдзельнікі іншых каманд, павінны яго адгадаць і агучыць;

- выкарыстоўваючы гульню «Вольны мікрафон», удзельнікі кожнай каманды павінны скласці кароткія выказванні аб тым, чаму іх навучыла гэтая казка, а затым, узяўшы ў рукі мікрафон, па крузе выказаць свае тлумачэнні на дадзеную тэму.

Выкананне першага задання. Удзельнікі кожнай каманды адкрываюць навучальныя дапаможнікі і сумесна паўтараюць змест казкі. Потым капітаны каманд просяць удзельнікаў сваёй каманды назваць галоўных герояў казкі.

Выкананне другога задання. Кожны ўдзельнік каманды прапануе свой варыянт новай назвы казкі, а затым сумесна абмяркоўваюць, выбіраюць лепшае і прадстаўляюць новую назву свайго твора ўдзельнікам іншых каманд.

Выкананне трэцяга задання. Удзельнікі кожнай каманды па свайму твору рыхтуюць калаж. Для гэтага яны з дапамогай падрыхтаваных размалёвак і каляровых алоўкаў ці фламастараў размалёўваюць выявы галоўных герояў. Потым пішуць на лісце паперы фармату А3 назву казкі, выразаюць па контуры герояў, якіх яны размалёвалі, прыклеюць на ліст і па жаданні, падпісваюць іх. Прыклад такога калажу прыведзены на малюнку 1.

Малюнак 1. – Прыклад калажэй, створаных па сюжэтах беларускіх народных казак

Выкананне чацвёртага задання. Гульня «Мы не скажам, а пакажам». Удзельнікі кожнай каманды абмяркоўваюць, які фрагмент іх твора яны змогуць прадэманстраваць і без слоў паказаць, а ўдзельнікі іншых каманд, павінны яго адгадаць і агучыць. Тая каманда, якая першая адгадала, што прадэманстравалі іх сябры, першая агучвае, а потым, пажадана, праслухаць агучванне па чарзе ўсіх астатніх каманд і выбраць лепшае.

Выкананне пятага задання. Гульня «Вольны мікрафон». Магчыма гэтую гульню арганізаваць наступным чынам:

- удзельнікі кожнай каманды прадумваюць кароткія выказванні аб тым, чаму іх вучыць гэтая казка;
- кожны вучань выказвае свае думкі ўдзельнікам сваёй каманды, калі ёсць падобныя ці аднолькавыя выказванні, навучэнцы абмяркоўваюць, як можна сказаць па-іншаму, каб выказванні не паўтараліся;
- удзельнікі каманды № 1 выходзяць да дошкі і па чарзе, узяўшы ў рукі мікрафон, выказваюць свае тлумачэнні на зададзеную тэму.

Аналагічнай выявай арганізуецца праца ўдзельнікаў іншых каманд.

Трэці этап: падвядзенне вынікаў.

Настаўнік і вучні адзначаюць працу кожнай каманды, абмяркоўваюць што атрымалася, а што не, выбіраюць лепшую каманду.

Рэфлексія.

Настаўнік задае пытанні:

- Ці спадабалася вам быць удзельнікамі метаду «Творчыя перакрываючыя каманды»?
- Выкананне якіх заданняў вам спадабалася больш за ўсё і чаму?
- Ці спадабалася вам працаваць у камандах?
- Якія цяжкасці вы адчувалі пры выкананні заданняў?
- Ці задаволены вы сваімі ведамі?
- Што неабходна зрабіць, каб у кожнага з вас не ўзніклі цяжкасці пры адказах на пытанні па гэтых тэмах?

Такім чынам, прадстаўленая тэхналогія рэалізацыі інтэрактыўнага метаду «Творчыя перакрываючыя каманды» на ўроках літаратурнага чытання дазваляе:

- абагульніць, сістэматызаваць веды, а таксама правесці іх засваенне па раздзеле «Сустрэча з казкай»;
- развіваць уменні працаваць з тэкстам;
- аказваць удзельнікам каманды дапамогу ў выкананні заданняў;
- навучаць прыёмам самааналізу, супастаўлення, параўнання;
- фарміраваць уменні правяраць, аналізаваць і ацэньваць атрыманыя адказы ўдзельнікаў іншых каманд, а таксама параўноўваць іх са сваімі адказамі;
- павышаць матывацыю навучання праз выкананне творчых заданняў у камандзе аднагодкаў;
- садзейнічаць эмацыйнай насычанасці працэсу навучання, пры якім яны адчуваюць задавальненне, асабліва калі дэманструюць вынікі выканання творчых заданняў;
- кожнаму вучню праявіць сябе: адны з іх малююць, іншыя паказваюць урыўкі казкі і г.д., пры гэтым ажыццяўляецца самавыяўленне, самараскрыццё кожнага вучня ў камандзе;
- фарміраваць навыкі групавога ўзаемадзеяння і камунікатыўныя ўменні;
- фарміраваць маўленне навучэнцаў;
- выходзіць такія якасці як дабрыня, сумленнасць, справядлівасць, узаемадапамога.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ:

1. Учебные программы по учебным предметам для учреждений общего среднего образования с русским языком обучения и воспитания: 2 класс / Министерство образования Республики Беларусь. – Минск : Нац. ин-т образования, 2021. – 195 с.
2. Шилова, Е. С. Технология реализации интерактивного метода «Творческие перекрёстные команды» на уроках литературного чтения в III классе / Е. С. Шилова // Пачатковае навучанне: сям'я, дзіцячы сад, школа. – 2021. – № 4. – С. 47–49.
3. Кашлев, С. С. Интерактивные методы обучения : учеб.-метод. пособие / С. С. Кашлев. – 2-е изд. – Минск : ТетраСистемс, 2013. – 224 с.
4. Антонова, Н. У. Літаратурнае чытанне : вучэб. дапаможнік для 2 кл. устаноў агульнай сярэдняй адукацыі з рус. мовай навучання : у 2 ч. / Н. У. Антонова, І. А. Буторына, Г.А. Галяш. – Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2021. – Ч. 1. – 136 с. : іл.

УДК 373.31

ТЕХНОЛОГИЯ РЕАЛИЗАЦИИ ИНТЕРАКТИВНОГО МЕТОДА «ЧЬЁ ЭТО?» ПРИ ИЗУЧЕНИИ ФОЛЬКЛОРНЫХ ПРОИЗВЕДЕНИЙ НА УРОКАХ ЛИТЕРАТУРНОГО ЧТЕНИЯ ВО II КЛАССЕ

Шилова Елена Савельевна

Институт повышения квалификации и переподготовки

БГПУ им. М. Танка,

кандидат педагогических наук, доцент

Минск, Республика Беларусь

Мурашко Наталья Владимировна

Аспирант БГПУ им. М.Танка,

учитель начальных классов ГУО «Средняя школа № 196 г. Минска»

Минск, Республика Беларусь

Аннотация: *повышение требований к качеству образовательного процесса на I ступени общего среднего образования вызывает необходимость поиска и внедрения новых подходов в обучении, интерактивных методов обучения, способствующих прочному усвоению программного материала на уроке, организации обучения учащихся в режиме смены динамических поз, создавая для каждого ученика условия для сохранения здоровья, снижения эмоционального напряжения и уменьшения их утомления.*

Ключевые слова: *интерактивный метод «Чьё это?», организации обучения учащихся в режиме смены динамических поз.*

Современная школьная программа требует всё большей интенсификации процесса обучения: увеличения темпа и объёма учебной нагрузки младших школьников. На сегодняшний день необходимы специальные меры по сохранению и укреплению их здоровья, созданию здоровьесберегающей образовательной среды. Состояние здоровья обучающихся вызывает серьезную тревогу специалистов. Наглядным показателем неблагополучия является то, что здоровье младших школьников ухудшается по сравнению с их сверстниками двадцать или тридцать лет назад. При этом наиболее значительное увеличение частоты всех болезней происходит в возрастные периоды, совпадающие с получением ребенком общего среднего образования.